

Iva Mikulová / Chtít objevit divadelní svět a doplout... (Divadelní svět Brno 2010)

Zkraje měsíce června, kdy se Česká ulice v Brně proměnila pod vozy těžké techniky v obří pískoviště a tramvaje s nápisem „Divadelní svět Brno 2010“ brázdily už pouze rozzhavené koleje na Moravském náměstí, jsem v divadelním kostýmu nonšalantní dámy třicátých let minulého století roznášela tři druhy letáčků k blížícímu se festivalu **Divadelní svět**. Údiv náhodných kolemjdoucích nevzbuzoval pouze netradiční oděv, nýbrž i existence festivalu, o němž neměli pár dní před jeho začátkem žádné tušení. V hlavě jsem si při mechanické práci probírala přípravy ku zpravodaji, který jsme se studenty divadelní vědy FF MU měli zajistit – starostí s přípravou zpravodaje ubylo ve chvíli, kdy jsme se dozvěděli, že z nedostatku financí¹ nebude realizována původně zamýšlená

tištěná verze zpravodaje, leč pouze internetové zpravodajství na stránkách Rozrazilu online. Přečte si tam někdo z těchto lidí, kterým vkládám do rukou propagační materiály, recenze z festivalu? Nechci být pesimista, ale...

Neexistence tištěného zpravodaje a tedy aktuální reflexe, která by se dostala do ruky všem účastníkům, nejen těm internetově zdatným, nebyla jedinou drobností, která by se dala v rámci festivalu označit za spornou. Již samotná koncepce, vzniknuvší z iniciativy brněnských divadelních institucí (Centrum experimentálního divadla, Městské divadlo Brno, Národní divadlo Brno, Divadlo Radost, Divadelní fakulta JAMU), nabízí několik diskutabilních bodů: Proč dochází k formální záštiťe dvou samostatných divadelních akcí *Noc kejklířů* a *Slavnost masek* (první den festivalu 11. června a poslední den festivalu 19. června)? Jakou souvislost mají kejklíři a masky s ústředním tématem letošního ročníku, kterým byla otázka identity a práv člověka v současném světě (viz diskuzní setkání Kabinet Havel)? Nenatahuje se tak spíše jen uměle délka festivalu, aniž by se dané akce skutečně vztahovaly k myšlence celého festivalu?

Lze namítnout, že kejklířská vystoupení byla pouze jednou z linií, kterých měl festival Divadelní svět téměř bezpočet: Mezinárodní program, Linie Václav Havel, Představení brněnských divadel, Doprovodný program, Noc kejklířů, Slavnost masek, Babylonfest pro DSB, DSB pro Babylonfest, Brněnská nezávislá divadla, Filmy a videoprojekce, Dětský divadelní svět a Minicity site specific?² Organizátoři fes-

1 Město akci platí asi z jedné třetiny (7, 5 milionu korun). Další tři miliony korun poskytl Jihomoravský kraj, dva miliony korun stát, 1,5 milionu korun jde z regionálního operačního programu, půl milionu korun z visehradského fondu a čtvrt milionu korun dali sponzoři. (Viz http://www.lidovky.cz/ln_noviny.asp?r=ln_novi-

[ny&c=A100421_000110_ln_noviny_sko](http://www.lidovky.cz/ln_noviny.asp?r=ln_noviny&c=A100421_000110_ln_noviny_sko)).

2 Viz www.divadelnisvet.cz

tivalu a členové dramaturgické rady přišli s megalomanskou vizí, v níž čísla přesahující dvě stovky inscenací během devíti dní mohou sice ohromovat, leč vyvolávají otázku, kolik inscenací byl průměrný divák reálně schopen vidět? A hlavně – KDO byl tím průměrným festivalovým divákem?

Organizátoři svým dramaturgickým plánem zřejmě hodlali oslovit každého diváka: na své si má přijít milovník Havla, odborník z divadelních řad zajásá nad zahraniční produkcí, kterou by běžně nemohl zhlédnout, maminka s dětmi je šťastná, že má jak strávit sobotní odpoledne se dvěma dětmi předškolního věku, a nezávislý hipisák si se sklenkou biomoštu zajde na netradiční představení site specific. Festival se divergentně rozrůstá a rozpíná, zaplňuje uličky „genia loci města těhotného vznikem divadelní akce tohoto typu“³, až v konečném důsledku nabízí všechno a nic. Představení her Václava Havla zůstala zahalena maskou, v dýmu z ohňových efektů pouličních divadel, jednou z paralelních linií souběžného labyrintu.

Podle jakého klíče byla vybírána představení do mezinárodního programu? A proč vlastně tato linie vůbec vznikla? Přijelo 19 zahraničních souborů z 11 zemí světa (od Slovenska přes Francii po Jižní Koreu) s hrami repertoáru klasického (de Musset, Büchner, Shelley), autorského a experimentálního. Jaké publikum tvořilo poloprázdné sály této festivalové linie? Pár odborníků, zarytých divadelníků a náhodných předplatitelů, kteří objevili v divadelním zpravodaji hostující zahraniční soubor. Komu se první festivalový den představovala brněnská divadla, jejichž ředitelé se

podílejí na vzniku festivalu? Brněnské publikum si na tato představení může zajít kdykoli v roce – byli seznámi zahraniční hosté, či mimobrněňští divadelníci (seděla jsem v poloprázdném sále Reduty na inscenaci *Tančírna* a troufám si odhadnout, že publikum sestávalo z větší části z předplatitelů a návštěvníků Reduty)? K oficiálnímu zahájení došlo až druhý festivalový den inscenací *Prase* režiséra Vladimíra Morávka. V atraktivnosti uváděných titulů na velkých uzavřených scénách byla patrná sestupná tendence, nehledě ke skutečnosti, že neproběhlo žádné oficiální zakončení a v závěrečný den festivalu byly promítány povětšinou filmy (např. Fellini). Průběhu festivalu by neuškodilo zkrácení o dva tři dny, což by také napomohlo větší kondenzaci inscenací a celkového festivalového dění.

Pochybnosti vyvstávají i u hlavní linie inscenací her Václava Havla. Může festivalová přehlídka všech jeho her, schovaná mezi několika desítkami jiných divadelních druhů (performancí, dětských představení atd.), podat vypovídající a reprezentativní představu o tvorbě tohoto dramatika druhé poloviny dvacátého století? Pravda, nezůstalo pouze u „notoricky“ známých her, ale diváci měli možnost zhlédnout také méně inscenované texty (například pohádku *Pišďuchové* v podání divadla Faccka nebo krátkou aktovku *Chyba* z divadla Radost). VIP publikum, ať již mělo sponzorské lístky zdarma, či sáhlo do kapes pro šest stovek, se v parném horku vyšplhalo na nádvoří Špilberku kvůli symbolickému „zabíjení pašíka“ – hře *Prase*. U některých inscenací divák mohl pochybovat, zda bylo jejich zařazení na festival nutné: neodehrála se například rekonstrukce hry *Zítřka to*

3 Volná parafráze slov Petra Oslzlého z internetových stránek festivalu.

spustíme (namísto toho byl puštěn sestříhaný záznam původního nastudování), francouzské *Dopisy Olze* u tří desítek diváků vzbudily trochu rozpaky, byť příjemně odpočinkovou náladu. Inscenace *Zahradní slavnost* Depresivních dětí, které touží po penězích svou deklarovanou snahu objevit smysl Havlových her v dnešní době příliš nenaplnila a herci ze Západočeského divadla Cheb místy velmi úporně hledali slova textu Havlových *Spiklenců* půl roku po derniéře.

Geografické pokrytí centra Brna se třinácti scénami znemožňovalo rychlé přesuny (například trasa Špilberk–Městské divadlo), v čemž sehrála svou úlohu i rozkopaná ulice Česká. V několika případech nebyli členové organizačního týmu schopni poskytnout dostatečné informace k místům a časům konání jednotlivých představení (najít malý Gotický sál bylo vskutku oříškem). Neboť se jednotlivá večerní představení překrývala v časech začátků a u většiny inscenací nebyla zajištěna možnost opakovaného zhlédnutí například následující den, diváci museli často volit, které inscenace či doprovodné akce oželí. Pro vytvoření skutečně divadelní festivalové atmosféry scházelo centrum (nemám nyní na mysli sídlo Brněnského kulturního centra, kde se mohli účastníci akreditovat a novináři využít press prostoru), ve kterém by se scházeli návštěvníci festivalu a měli příležitost diskutovat nad zhlédnutými inscenacemi.

Organizátoři již v deklaraci před začátkem festivalu konstatovali jako holou skutečnost, že „přehlídka aspiruje na jednu z největších divadelních událostí v Česku

a střední Evropě.“⁴ Aspirace⁵ není synonymem ku bytí. Méně je někdy skutečně více a do dortu se nemusejí nezbytně nutně dát všechny přísady, které pejsek s kočičkou objeví doma ve spíži. K zamyšlení nad smyslem Havlových her v době jejich vzniku a jejich potenciální přesah k otázkám lidské identity jako takové by možná přiště stačilo udělat několik scénických čtení v hospodách u piva – několik malých audiencí, které by se nevyznačovaly proklamovanou honosností a okázalostí, zato by v nich zůstala zachována čistá podstata bez monstrózní PR propagace.

4 Viz www.divadelnisvet.cz.

5 Z lat. aspiratio – vdechnutí, ve významu snaha, usilování.